

Magyar Nemzet

386.35

244

Szerda, 1973. szeptember 5.

Magyar

Egy védjegy útja a világhírig

Az Orion-gyár eredményes hat évtizede

A jubileumi dátumok arra való, hogy visszatekintsünk a megtett útra és az eredmények számbavételénél felvázoljuk a további fejlődés lehetőségeit. Az Orion-gyár rövid időközben most másodszer ad ki jubileumi évkönyvet: 1963-ban emlékezett meg a vállalat fennállásának ötvenedik évfordulójáról. Most, a hatvanadik évfordulón újabb jubileumi évkönyv kiadását határozta el, és ebben ismerteti azt a további magyarányú fejlődést, amely a vállalatot az elmúlt tíz év alatt jellemezte.

A második jubileumi évkönyv megjelentetésével a gyár hozzá akar járulni Pest-Buda egyesítésének centenáriuma-hoz, hiszen olyan gyárról van szó, amely a főváros százéves történelmi fejlődésében az utóbbi hatvan évben különösen tevékenyen részt vett.

Joggal hivatkozik erre a kiadvány előszavában Vankó Gyula, a gyár vezérigazgatója:

„Az Orion tipikus budapesti gyár, múltja és jelene összeforrott a főváros nagy munkakörzetével. A Váci út, Újpest és jelenleg Kőbánya mind a nagyipar fellegrárai, és a gyár mindenkor dolgozóinak élete együtt alakult, együtt fejlődött nemcsak ezekkel a kerületekkel, hanem az egész főváros történelmével.”

A gyár legutóbbi tíz év alatti fejlődésére különösen két okból érdemes visszatekinteni. Egyrészt azért, mert a tíz évből öt évet már a gazdaság-irányítás reformjának szellemében zártak le, és ennek az időszaknak dinamikus fejlődése a gyárat a milliárdos vállalatok közé emelte. Másrészt pedig azért, mert a korábban csak fogyasztási cikkeket gyártó üzemből a nehézhíradástechnikai cikkeket is termelő nagyvállalat lett, kiegészítve számítástechnikai készülékek gyártásával.

Edison lámpája

Nagyszerű fejlődést ért el a gyár az elmúlt hat évtizedben, kezdve attól az időtől, hogy a mai Orion Rádió és Villamossági Vállalat jogelődje, a Magyar Wolframlámpagyár 1913. július 1-én megkezdhetett működését a Váci út 74. szám alatt, a mai Fővárosi Elektromos Művek épületében. Az Edison által feltalált szén-szálas izzólámpák tömeggyár-

tása készítette az osztrák fővárosban letelepedett, eredetileg oroszországi származású Kremenezky János elektrotechnikust, hogy az 1882-ben alapított bécsi izzólámpagyárra további terjeszkedésének központjául a gyorsan iparosodó Budapestet válassza, tudva azt, hogy a magyar iparosodás segítségével tovább fokozhatja újabb telephelyéről versenyképességét, és gyártmányával kiszoríthatja a nagy európai konkurens gyárakat a monarchia területéről. Kremenezky János budapesti gyáralapításának másik gazdasági indoka az akkor már világhírű Egyesült Izzólámpa és Villamossági Vállalat jelenléte volt. A két budapesti gyár között a verseny később odáig vezetett, hogy az első világháború elején már kénytelenek voltak egymással megegyezni. A magyar izzólámpagyártás további fejlődése szükségesszerűvé tette az Egyesült Izzóval fennálló kapcsolat rendezését: a megállapodás alapján a Magyar Wolframlámpagyár keretében a két gyár közös házra gyártotta az izzólámpákat 1924. év végéig. Ekkor alakult a gyár külön kereskedelmi szerve Orion Villamossági Rt. néven. Valamennyi gyártmányát ettől kezdve az ismert háromfejes Orion védjeggyel hozta forgalomba és az Orion védjegy azóta világmárka lett, hirdetve a magyar ipar, a magyar híradástechnikai ipar hírnevét.

A rádió őskorától kezdve

Új fejezetet nyitott a Magyar Wolframlámpagyár, vagyis az Orion-gyár fejlődésében, amikor 1925 végén megkezdhetette a rádiócsövek gyártását, majd a következő évben megindult a rádiókészülékek gyártása. A vállalat rádióüzeme — kilépve a rádió őskorából, amelyet a detektoros, fülhallgató készülék jellemezett — évről évre fejlődött, az 1940-es évek végéig már évente megközelítőleg százezer rádiót gyártott és készülékeivel a világpiacon is a vezető márkák sorába állott. Amikor Újpest 1945-ben felszabadult, a termelés két hét múlva már megindulhatott, de a gyártás később annyira jellemző nagy fejlődése csak azután következett be, midőn 1948. március 28-án a vállalat állami tulajdonba került.

Az Orion-gyár harminchét éven át, 1926-tól 1963-ig, foglalkozott rádiókészülékek gyártásával. Ez alatt az idő alatt 223 rádiókonstrukció készült a gyár fejlesztő laboratóriumában, majd 1963-ban beszüntette a rádiókészülékek gyártását. A televízió térhódításával ugyanis a népgazdaság irányító szervei már 1951-ben az Orion-gyárat bízták meg a televíziókészülékek első hazai fejlesztésével és tömeggyártásával. Miként azelőtt a rádiókészülékek gyártásában, az Orion-gyár a televíziókészülékek gyártásában is úttörő munkát végzett. Amikor 1956-ban megindult a kísérleti tévéadás, a belföldi piacon már megfelelő modern vevőkészülék volt: az A T 501, kétcsatornás készülék. Az első típus tömeggyártásának megindulása óta eddig az Orion tévélaboratóriumában kilenc típuscsalád keretében, harminchat típus került kifejlesztésre és sorozatgyártásra.

Mikrohullámú berendezések

Néhány évvel ezelőtt, az Orion-gyárban megszűnt a rádiókészülékek gyártása, ezt

a feladatot a székesfehérvári Videoton-gyár vette át. Az Orion-gyárban a rádiókészülékek gyártása helyére lépett a mikrohullámú berendezések előállítására. Ebből a profilcérből természetesen jelentős termékstruktúra-változás következett be. Amíg a második öt éves tervben a termelés 82 százalékát a televízió képviselte, a negyedik öt éves tervben a televíziógyártmányok részesedése 65 százalék körül várható. Ugyanakkor a mikrohullámú berendezések termelése a második öt éves tervhez viszonyítva jelentősen fejlődik, és a negyedik öt éves tervben már várható a számítástechnikai gyártmányok fokozatos megjelenése a vállalati termelésben.

Ez a fejlődés tette szükségessé, hogy a Tolna megyei Tamásiban felépítették az Orion vidéki gyáregységét, amely 1967 őszétől kezdve termel, és eredményesen egészíti ki a budapesti gyár termelését.

Kiemelkedő eredmény a mikrohullámú berendezések területén, éppen a szovjet piaci igények fokozásával, a típusválaszték bővítésével.

Az utóbbi öt évben a kormány az Orion kollektíváját két alkalommal is — 1967-ben és 1970-ben — Kiváló Vállalat kitüntetésben részesítette. Az utóbbi tíz év fejlődéséhez tartozik az is, hogy ebben az időszakban összesen háromszáz-tízmillió forintot költöttek beruházásokra, ebből a jelentős összegből kétszáznyolcvanmillió forintot saját erőből, harmincmillió forint értékét pedig állami költségvetésből valósították meg.

Az Orion-gyár jubileumi évkönyve szép hozzájárulás a főváros centenáriuma-hoz. Nemcsak a gyár történetének krónikásai voltak e kiadvány munkatársai, hanem egy kissé a jubiláló százéves Budapesté is, amely az elmúlt században nem egészen háromszázezer lakosú városból kétféle milliós lakosú világváros lett. Jó érzés volt ebben a kiadványban lapozgatni, ismerkedni a gyárnak a magyar munkásmozgalomban betöltött szerepével, a gyár dolgozóinak sokrétű eredményeivel, a Puszkás Tivadar kiváló brigád tagjaival, megismerni a törzsgárda és a brigádmozgalom tagjait — a gyár jelenlegi dolgozóinak több mint a fele törzsgárdatag — és legalább képeken látni a gyár példás szociális és jóléti intézményeit.

Kőbánya fejlődése és az Orion

A Váci útról indult el a gyár világhírre, de ma már Kőbánya nevéhez is fűződik, ahová a gyár huszonhét évvel ezelőtt települt. Az Orion a több mint két évtized alatt kőbányai üzemmé vált. Kőbánya fejlődése sokat köszönhet az utóbbi években az idetelepült ipari üzemeknek, tömegesen épültek lakások a kőbányai vállalatok kezdeményezéséből is, így például az Orion negyvenöt lakásos társasháza a Kada utcában. A metró üzembe helyezése különösen kedvezővé tette a kerületen kívül lakó dolgozók munkahelyre áramlását is.

A hatvanéves Orion-gyár méltán adott számadást fejlődéséről, Pest-Buda egyesítésének centenáriuma alkalmából, hiszen nagy érdemei vannak Budapest világvárossá fejlődésében.

(Környei)